

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII KLASA 5
SZKOŁA PODSTAWOWA im. Św. Jana Pawła II w Chomranicach
ROK SZKOLNY: 2024/25

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej

WYMAGANIA ŚRÓDROCZNE:

OCENA DOPUSZCZAJĄCA:

UCZEŃ:

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak
- potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt
- wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Egipt, Nil
- wyjaśnia, do czego służy pismo
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: demokracja, zgromadzenie ludowe
- przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich
- opisuje rolę sportu w codziennym życiu
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: dyktator, cesarz
- przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks, apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, ikona, freski, mozaika, oaza, islam, Allah, Koran, meczet

OCENA DOSTATECZNA

UCZEŃ:

- poprawnie posługuje się terminami: pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza
- opisuje życie ludzi pierwotnych
- poprawnie posługuje się terminami: cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki
- wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii
- poprawnie posługuje się terminami: faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag
- wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej
- wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem
- poprawnie posługuje się terminami: papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński

- omawia przyczyny wynalezienia pisma
- poprawnie posługuje się terminami: Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora
- wskazuje na mapie: Grecję, Ateny, Spartę, Persję
- przedstawia wierzenia starożytnych Greków
- opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych
- przedstawia legendarne początki Rzymu
- wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński
- poprawnie posługuje się terminami: prowincja, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanowie, Hunowie, wielka wędrówka ludów
- wyjaśnia powiedzenie: Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu
- charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa
- tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem
- wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności

OCENA DOBRA:

UCZEŃ:

- porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym
- wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna
- charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii
- przedstawia strukturę społeczną Egiptu
- podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan
- charakteryzuje judaizm
- wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości
- wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis)
- wyjaśnia, kim był Perykles
- wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę
- zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.
- charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali
- opisuje charakter i cele antycznego teatru
- wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles
- charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy

- opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego
- zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e.
- omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej
- zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e., 1453 r.
- omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu
- zaznacza na osi czasu datę: 622 r.

OCENA BARDZO DOBRA:

UCZEŃ:

- wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia
- wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej
- opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy
- wskazuje podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem
- wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną
- wyjaśnia genezę biegów maratońskich
- omawia znaczenie wyroczni w życiu Greków
- omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej
- wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy
- wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: chleba i igrzysk!
- wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa
- wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem
- wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola
- wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią.
- podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków

OCENA CELUJĄCA:

UCZEŃ:

- przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii
- charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia w Abu Simbel
- wyjaśnia terminy: synagoga, rabin
- podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny

- opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa
- wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantalą, nić Ariadny
- przybliży postać i dokonania Archimedesesa
- przedstawia postać Hannibala i wojny punickie
- opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie
- ocenia potrzebę tolerancji religijnej

OCENA ROCZNA(OBOWIĄZUJĄ RÓWNIEŻ WYMAGANIA ŚRÓDROCZNE)

OCENA DOPUSZCZAJĄCA:

UCZEŃ:

- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polega drabina feudalna
- opisuje uzbrojenie rycerza
- wyjaśnia czym zajmowali się kopiści
- przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce
- przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: senior i juniorzy, zasada senioratu
- posługuje się terminami: gród, podgrodzie, danina, posługi
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: rozbiecie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, starosta, szczyrbiec, akademia krakowska
- przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki”
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: unia personalna
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: szlachta, sejm walny, izba poselska, senat

OCENA DOSTATECZNA

UCZEŃ:

- poprawnie posługuje się terminami: Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, cesarstwo, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka

- wyjaśnia konsekwencje ekskomuniki cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie
- przedstawia, jak wyglądał hołd lenny
- wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem
- opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta
- opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym
- wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała biblia pauperum
- charakteryzuje wierzenia Słowian
- opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy
- zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r.
- wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I
- wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite
- zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r.
- wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierz nazwano: "Odnowicielem"
- zaznacza na osi czasu datę: 1076 r.
- opisuje postać Bolesława Krzywoustego
- zaznacza na osi czasu datę: 1138 r.
- charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim
- wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbitcia dzielnicowego
- wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków
- zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.
- wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę
- zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.
- opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem
- zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r. 1413 r.
- zaznacza na osi czasu daty: 1454 r., 1466 r.
- przedstawia sejm walny oraz jego skład
- zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r.

OCENA DOBRA:

UCZEŃ:

- charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego
- zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 962 r.
- wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej
- zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r.
- opisuje zależność między seniorem a wasalem
- przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego
- przedstawia organy samorządu miejskiego
- przedstawia dokonania św. Franciszka z Asyżu
- omawia cechy stylu romańskiego i gotyckiego
- wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody
- wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I
- przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie
- charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego
- omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego
- wyjaśnia powinności względem władcy
- opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje
- omawia skutki rozbicia dzielnicowego
- opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami
- charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego
- wymienia postanowienia unii w Krewie
- przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego
- wyjaśnia znaczenie konstytucji Nihil novi

OCENA BARDZO DOBRA:

UCZEŃ:

- wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej
- wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę
- wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane
- przedstawia historię najslawniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa
- opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce
- wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapituła

- porównuje styl gotycki i romańskich
- uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski
- opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski
- wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem
- wyjaśnia zasadę senioratu
- wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza
- wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki
- tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej
- charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji
- wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiązania Związku Pruskiego
- tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową

OCENA CELUJĄCA:

UCZEŃ:

- wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”
- przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego
- wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie
- przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu
- przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie
- znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku
- znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju
- omawia dokument Dagome iudex i jego wartość jako źródła historycznego
- wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego
- ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego
- ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu
- przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego
- przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego
- omawia inne dzieło Jana Matejki
- ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niesło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę.

